

Prawa i możliwości wyboru w związku z badaniem medyczno-sądowym

Czym jest badanie medyczno-sądowe?

Odpowiednio przeszkolony lekarz, pracownik ochrony zdrowia o rozszerzonych uprawnieniach lub pielęgniarka (dalej: „pracownik ochrony zdrowia”) mogą przeprowadzić badanie medyczno-sądowe (Medical Forensic Exam, MFE), gdy dana osoba padła ofiarą napaści seksualnej lub wykorzystania seksualnego. Badanie sądowo-medyczne to badanie całego ciała, którego celem jest ocena stanu zdrowia, wykrycie obrażeń oraz zabezpieczenie materiału dowodowego, który może zostać wykorzystany w postępowaniu prowadzonym przez organy ścigania oraz w postępowaniu karnym. Napaść seksualna lub wykorzystanie seksualne mogą obejmować wszelkie niechciane dotykanie lub pieszczoty określonych części ciała – zarówno pod

ubraniem, jak i przez ubranie; penetrację seksualną lub inne formy kontaktu seksualnego; przeniesienie nasienia na części ciała; a także czynności seksualne z udziałem osoby małoletniej.

Badanie medyczno-sądowe jest bezpłatne. Badanie może trwać od 2 do 6 godzin, w zależności od potrzebnej opieki medycznej oraz zakresu zabezpieczanego materiału dowodowego. Badanie zostanie przeprowadzone w szpitalu lub w zatwierdzonej placówce medycznej. Jeśli będzie taka możliwość, szpital lub zatwierdzona placówka medyczna skontaktują się ze specjalistą ds. wsparcia ofiar przemocy seksualnej, który porozmawia z Panem(-ią) na temat badania oraz dostępnych opcji. Specjalista może również pozostać z Panem(-ią) przez cały czas trwania badania i zapewnić wsparcie. Może Pan(i) również poprosić, aby wybrana przez Pana(-ią) osoba pozostała z Panem(-ią) przez cały czas trwania badania i zapewniała wsparcie.

Przed rozpoczęciem badania należy omówić z personelem medycznym wszelkie potrzeby, jakie może Pan(i) mieć, takie jak kwestie związane z pracą lub opieką nad dzieckiem. Osoba przeprowadzająca badanie przerwie je w dowolnym momencie, jeśli spowoduje ono u Pana(-i) dyskomfort psychiczny lub emocjonalny.

Celem badania jest:

- Sprawdzenie Pana(-i) stanu zdrowia fizycznego;
- Wsparcie Pana(-i) zdrowia i procesu powrotu do zdrowia
- Przeprowadzenie badań lub zapewnienie leczenia, jeśli zajdzie taka potrzeba
- Zebranie ewentualnego materiału dowodowego.

Co obejmuje badanie:

- Zgoda formalna oraz przyzwolenie osoby badanej: Osoba przeprowadzająca badanie musi uzyskać zarówno formalną zgodę, jak i Pana(-i) wyraźne przyzwolenie przed rozpoczęciem badania medyczno-sądowego. Nawet jeśli inna osoba wyrazi zgodę, badanie nie zostanie przeprowadzone, jeśli Pan(i) tego nie chce. Może Pan(i) odmówić lub poprosić o przerwanie badania w dowolnym momencie.
- Wywiad medyczny: Osoba przeprowadzająca badanie zada Panu(-i) pytania dotyczące tego, co wydarzyło się podczas napaści. Pytania te pomogą ukierunkować dalszy przebieg badania. Może Pan(i) udzielić odpowiedzi samodzielnie; w razie potrzeby rodzic, opiekun lub inna towarzysząca Panu(-i) osoba może pomóc w udzielaniu odpowiedzi.
- Badanie fizykalne: Osoba przeprowadzająca badanie oceni Pana(-i) ciało od stóp do głów w celu sprawdzenia obrażeń oraz możliwych źródeł materiału dowodowego. Może to również obejmować szczegółowe badanie okolic intymnych (narządów płciowych i odbytu).
- Dokumentacja fotograficzna: Osoba przeprowadzająca badanie poprosi Pana(-ią) o zgodę na wykonanie zdjęć lub nagrań wideo Pana(-i) ciała w miejscach, gdzie mogą występować obrażenia, ból lub możliwe źródła materiału dowodowego.
- Zabezpieczenie materiału dowodowego: Osoba przeprowadzająca badanie wykorzysta zestaw Policji Stanowej Illinois do zabezpieczania materiału dowodowego w sprawach o przestępstwa seksualne (Illinois State Police Sexual Assault Evidence Collection Kit) do zabezpieczenia możliwego materiału dowodowego z Pana(-i) ciała. W zależności od informacji uzyskanych podczas wywiadu medycznego, może również zabezpieczyć Pana(-i) odzież oraz pobrać wymazy z jamy ustnej, włosów, skóry, spod paznokci, narządów płciowych lub odbytu. Osoba przeprowadzająca badanie będzie używać osłony na włosy, maseczki oraz fartucha ochronnego, a także będzie często zmieniać rękawiczki podczas badania, aby zapobiec zanieczyszczeniu materiału dowodowego.

- System śledzenia materiału dowodowego: Istnieje system śledzenia materiału dowodowego, który umożliwi informowanie Pana(-i) o statusie materiału dowodowego zabezpieczonego w placówce medycznej w związku z przestępstwem seksualnym. Przed opuszczeniem placówki otrzyma Pan(i) numer K oraz 6-cyfrowy kod PIN. Informacje te mogą zostać wykorzystane do sprawdzenia statusu materiału dowodowego w systemie śledzenia. W przypadku zgubienia lub utraty numeru K lub 6-cyfrowego kodu PIN może Pan(i) skontaktować się z organem ścigania prowadzącym Pana(-i) sprawę, który przekaze Panu(-i) numer K oraz 6-cyfrowy kod PIN.
- Sprawdzenie obecności alkoholu lub środków odurzających użytych podczas napaści: Osoba przeprowadzająca badanie zapyta, czy przyjmował(a) Pan(i) środki odurzające lub spożywał(a) alkohol. Zapyta również, czy odczuwał(a) Pan(i) nudności, wymiotował(a), stracił(a) przytomność lub miał(a) trudności z pamięcią. Pytania te pomagają ustalić, czy podczas napaści mogły zostać użyte alkohol lub środki odurzające. Szczere odpowiedzi dotyczące tego, co Pan(i) przyjmował(a) lub jak się Pan(i) czuł(a), pomagają zapewnić Panu(-i) właściwą opiekę medyczną. Próbkę moczu pobrana w ramach badania medyczno-sądowego może wykazać obecność alkoholu lub środków odurzających przyjętych przed napaścią, jednak nie będzie to wykorzystane przeciwko Panu(-i).
- Opieka medyczna: Osoba przeprowadzająca badanie oceni wszelkie Pana(-i) problemy zdrowotne. Przeprowadzi również badania w kierunku chorób przenoszonych drogą płciową, w tym HIV, oraz zapewni Panu(-i) niezbędne leki. W razie potrzeby określi także ryzyko ciąży oraz zapewni dostęp do leków pomagających jej zapobiec.
- Wypis i dalsza opieka: Osoba przeprowadzająca badanie omówi z Panem(-ią) zalecane wizyty kontrolne oraz dalsze badania. Otrzyma Pan(i) również informacje dotyczące dostępnej pomocy finansowej.

Dzieci poniżej 13. roku życia

Dziecko zostanie poddane badaniu od stóp do głów, podobnemu do rutynowego badania w gabinecie lekarskim. Osoba przeprowadzająca badanie może obejrzeć zewnętrzne okolice narządów płciowych i odbytu dziecka w celu sprawdzenia obrażeń oraz zabezpieczenia materiału dowodowego. Do pochwy ani odbytnicy małego dziecka nie będą wprowadzane żadne narzędzia ani przedmioty. Należy pamiętać, że u większości dzieci badanie nie wykazuje żadnych nieprawidłowości, co jednak nie oznacza, że nie doszło do przestępstwa.

Wyrażenie zgody na badanie medyczno-sądowe

Osoba, która jest zdolna do wyrażenia zgody na badanie medyczno-sądowe, może wyrazić ją samodzielnie, w tym również osoba małoletnia. Jeśli osoba małoletnia nie jest w stanie wyrazić zgody na badanie medyczno-sądowe, zgody może udzielić rodzic, opiekun lub pełnomocnik do spraw opieki zdrowotnej. Jeżeli osoba dorosła nie jest w stanie wyrazić zgody na badanie medyczno-sądowe, zgody może udzielić opiekun lub pełnomocnik do spraw opieki zdrowotnej.

Rodzic, opiekun lub pełnomocnik do spraw opieki zdrowotnej nie może unieważnić decyzji pacjenta. Badanie nie będzie przeprowadzane wbrew Pana(-i) woli — pacjent nigdy nie będzie przytrzymywany ani poddawany działaniu leków w celu jego wykonania. Osoba przeprowadzająca badanie zapyta, czy wyraża Pan(i) zgodę na przejście do każdego kolejnego etapu badania. Może Pan(i) przerwać badanie w dowolnym momencie lub odmówić udziału w jego dowolnej części. To Pan(i) decyduje o tym, co się dzieje.

Jeśli wyrazi Pan(i) zgodę na badanie, nie ma Pan(i) obowiązku rozmawiać z organami ścigania. Jednak szpital ma obowiązek powiadomić organy ścigania o tym, że doszło do przestępstwa.

Jeśli pacjent ma mniej niż 18 lat, szpital ma obowiązek zgłosić napaść lub krzywdzenie dziecka do Departamentu Usług dla Dzieci i Rodzin (Department of Children and Family Services, DCFS). DCFS ma obowiązek niezwłocznie przekazać zgłoszenia dotyczące wykorzystywania seksualnego organom ścigania.

Jeśli pacjent ma 60 lat lub więcej albo ma od 18 do 59 lat i jest osobą z niepełnosprawnością, która nie jest w stanie samodzielnie zgłosić zdarzenia ani uzyskać ochrony, szpital ma obowiązek zgłosić napaść lub krzywdzenie do Departamentu ds. Osób Starszych (Illinois Department on Aging, IDoA). Departament ds. Osób Starszych może skontaktować się z organami ścigania.

Zabezpieczenie materiału dowodowego

Badanie fizykalne jest ważne dla Pana(-i) zdrowia. Decyzja o zabezpieczeniu materiału dowodowego należy do Pana(-i). Materiał dowodowy zabezpieczony podczas badania może zostać wykorzystany w postępowaniu wyjaśniającym.

Możliwość znalezienia materiału dowodowego, takiego jak krew, nasienie lub ślina, zależy od wielu czynników. Należą do nich m.in. rodzaj napaści lub wykorzystywania seksualnego, to, czy zmienił(a) Pan(i) ubranie lub wziął(-ęła) prysznic po zdarzeniu, oraz ile czasu upłynęło od tego momentu.

Może Pan(i) nie czuć się gotowy(-a) na zabezpieczenie materiału dowodowego od razu — i jest to Pana(-i) decyzja. W miarę upływu czasu prawdopodobieństwo znalezienia materiału dowodowego może się zmniejszać. Należy również wiedzieć, że nie każdy zestaw będzie zawierał materiał dowodowy po zakończeniu jego zabezpieczania, jednak nie oznacza to, że nie doszło do przestępstwa.

Czynniki, które należy wziąć pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody na zabezpieczenie materiału dowodowego

	Zabezpieczenie materiału dowodowego jest zalecane, gdy:	Zabezpieczenie materiału dowodowego może być nadal przeprowadzone:
Dzieci poniżej 13. roku życia	Wykorzystywanie seksualne lub napaść miały miejsce lub mogły mieć miejsce w ciągu ostatnich 72 godzin.	Jeśli wynika to z wywiadu, materiał dowodowy może zostać zabezpieczony po upływie 72 godzin. Każdy przypadek jest oceniany na podstawie uzyskanego wywiadu oraz obowiązujących standardów postępowania.
Młodzież i osoby dorosłe w wieku 13 lat lub starsze	Wykorzystywanie seksualne lub napaść miały miejsce w ciągu ostatnich 168 godzin.	Jeśli wynika to z wywiadu, materiał dowodowy może zostać zabezpieczony po upływie 168 godzin. Każdy przypadek jest oceniany na podstawie uzyskanego wywiadu oraz obowiązujących standardów postępowania.

Nic nie stoi na przeszkodzie, aby zaoferować badanie medyczno-sądowe poza wskazanymi powyżej ramami czasowymi.

Opieka medyczna w placówce przekazującej pacjenta

Jeśli najpierw zgłosi się Pan(i) do placówki, która przekazuje pacjentów do innego ośrodka w celu przeprowadzenia pełnego badania, niektóre opcje badania mogą nie być dostępne. Zestawy do zabezpieczania materiału dowodowego oraz system śledzenia materiału dowodowego nie są dostępne w takich placówkach. Może się zdarzyć, że nie będzie się Pan(i) znajdować pod opieką specjalnie przeszkolonej osoby przeprowadzającej badanie, a dokumentacja fotograficzna o charakterze sądowym może nie zostać wykonana.

Jeśli zdecyduje się Pan(i) pozostać w tej placówce, nadal może Pan(i) otrzymać opiekę medyczną i leczenie bez ponoszenia kosztów. Może Pan(i) również otrzymać voucher na 180 dni dalszej opieki zdrowotnej.

Może Pan(i) poprosić o rozmowę ze specjalnie przeszkoloną osobą, która pomoże Panu(-i) podjąć decyzję o przekazaniu do innej placówki lub udzieli odpowiedzi na wszelkie pytania.

Korzyści i ryzyko związane z zabezpieczeniem materiału dowodowego

- **Nie poniesie Pan(i) żadnych kosztów.** Nie powinien/ powinna Pan(i) zostać obciążony(-a) kosztami badania. Jeśli posiada Pan(i) prywatne ubezpieczenie, szpital może obciążyć nim ubezpieczyciela. Jeśli nie jest Pan(i) głównym ubezpieczonym i obawia się Pan(i) o swoje bezpieczeństwo lub prywatność, może Pan(i) zdecydować o niekorzystaniu z ubezpieczenia.
- **Ma Pan(i) czas na podjęcie decyzji o zgłoszeniu sprawy.** Podjęcie decyzji co do dalszych kroków może zająć trochę czasu. Przeprowadzenie badania medyczno-sądowego może pomóc w zabezpieczeniu materiału dowodowego, jeśli zdecyduje się Pan(i) zgłosić sprawę w późniejszym terminie. Materiał dowodowy może zostać poddany badaniu w ciągu 10 lat od zdarzenia lub do ukończenia przez Pana(-ia) 28. roku życia — w zależności od tego, który z tych terminów jest dłuższy.
- **Może to zwiększyć prawdopodobieństwo wszczęcia postępowania karnego.** Znaczenie niektórych rodzajów materiału dowodowego w sprawach dotyczących napaści seksualnej i wykorzystywania seksualnego jest nie do przecenienia. Może on wpłynąć na wynik sprawy, a także przyczynić się do zapobiegania przyszłym przestępstwom.
- **Pana(-i) zdrowie ma znaczenie. Napaść seksualna może mieć wpływ na Pana(-i) zdrowie fizyczne.** Może Pan(i) doznać obrażeń lub innych następstw napaści lub wykorzystywania seksualnego, które mogą nie być od razu widoczne. Podczas badania może Pan(i) uzyskać leczenie tych obrażeń, otrzymać profilaktyczne leczenie chorób przenoszonych drogą płciową oraz uzyskać antykoncepcję awaryjną, aby zapobiec ciąży.

W celu uzyskania dodatkowych informacji należy skontaktować się z Biurem Prokuratora Generalnego stanu Illinois, Wydziałem ds. Zapobiegania Przemocy i Wsparcia Ofiar Przestępstw
115 S. LaSalle St.
Chicago, Illinois 60603
(800) 228-3368

Osoby z niepełnosprawnością słuchu lub mowy mogą skontaktować się z nami za pośrednictwem usługi przekąźnikowej 7-1-1.

Zgodnie z 410 ILCS 70/10(c), niniejsze materiały zostały opracowane przez Program SANE (Sexual Assault Nurse Examiner Program) Biura Prokuratora Generalnego stanu Illinois, we współpracy z wykwalifikowanymi pracownikami medycznymi.